

Asztalos Péter

Ne álljon a járvány a tehetség útjába

A koronavírus-járvány nem csak a jelenben, hanem a jövőben is jelentős károkat okozhat a nemzetgazdaságok számára. Az MNB a korábbi években számos olyan oktatási rendszerrel kapcsolatos javaslatot tett, amelyek megvalósítása hozzájárulhat a fenntartható felzárkózás megvalósításához és a koronavírus kedvezőtlen következményeinek mérsékléséhez. A járvány sajnálatos és súlyos egészségügyi és gazdasági károkat okozott, azonban lehetőségeket is teremtett, amelyeket ki kell használni a sikeres kilábalás érdekében.

A koronavírus járvány hatása az oktatási rendszerre

A Covid-19 járvány korábban még nem tapasztalt kihívások elé állította a világ országait és azok oktatási rendszereit. A pandémia megfékezése érdekében tett korlátozó lépések egyik fajsúlyos eleme volt az iskolák bezárása és digitális tanrendre történő átállítása. Az iskolába járás korlátozásának nehézségeit a tanárok mellett a családok is saját bőrükön tapasztalhatták, hiszen egyik napról a másikra a pedagógusoknak informatikai szakemberekké, a szülőknek pedig pedagógusokká kellett válniuk annak érdekében, hogy gyermekeik oktatása ne álljon le. A járvány első hulláma alatt összegyűjtött tapasztalatok hozzá tudtak járulni ahhoz, hogy a második, és főként a harmadik hullám alatt bevezetett korlátozások már sokkal felkészültebben érték az érintetteket, így ez az átállás már jelentősen kevesebb nehézséggel valósult meg.

A járvány hosszútávú oktatási rendszerekre és a fiatalok munkaerőpiaci helyzetére gyakorolt kedvezőtlen hatásaival foglalkozik az European Economic Advisory Group (EEAG) „Lifecycles and Education: The Coronavirus Crisis Across Generations” című tanulmánya. A tanulmány szerint a fejlett országokban az oktatásba történő befektetések egyéni megtérülése általában 9 százalék körül alakul egy tanévre. Egy hónap kiesett oktatás általában 1 százalékkal csökkenti a későbbi havi fizetés összegét, így kulcskérdés, hogy a távoktatás hatékonysága elérte-e a tantermi oktatását. A korábbi gazdasági válságok tapasztalatai azt mutatják, hogy a válság idején először munkaerőpiacra lépők általában hosszabb munkanélküliségre, alacsonyabb kezdőbérre és tartósan kedvezőtlenebb karrierkilátásokra számíthatnak, mint a fiatalabb vagy idősebb generációk.

A koronavírus-járvány ugyanakkor pozitív hatással is lehet egyes egyének oktatási helyzetére, illetve az oktatási rendszer hatékonyságára. A gazdasági visszaesés miatti alacsonyabb bérszint mellett kevesebb lemondással járhat tovább az oktatásban maradni, illetve a megszűnő állások rákényszeríthetnek munkavállalókat az iskolapadba való visszatérésre. A korlátozások által kikényszerített digitális szintlépés továbbá számos lehetőséget rejt magában. Az új tanítási és motivációs módszerek tesztelése jelenleg is folyamatban van. Az oktatáspolitikai és az iskolák feladata, hogy ezek közül a hasznosnak bizonyulókat beépítsék a működési modellükbe. Mindez lehetőséget teremt például költségmegtakarításra és a magas színvonalú oktatás szélesebb körben elérhetővé tételére is. A humán tőkébe érdemes befektetni, hiszen ez támogatja a hosszú távú fenntartható gazdasági növekedést és versenyképességet.

A koronavírus járvány negatív hatásainak csökkentését elősegítő oktatási javaslatok

Az MNB a korábbi években számos olyan javaslatot megfogalmazott, amelyek megvalósítása hozzá tudna járulni a járvány negatív hatásainak csökkentéséhez és a hosszútávon is fenntartható gazdasági növekedés megvalósításához. A Magyar Nemzeti Bank 2019-ben jelentette meg a 330 javaslatot tartalmazó [Versenyképességi programját](#), amely közel 50 oktatással kapcsolatos javaslatot tartalmazott. E javaslatok gyakorlatba történő átültetése már megkezdődött, a megvalósulásuk mértékét mérő [Versenyképességi tükör](#) 2020 őszi eredményei szerint a 49-ből 35 javaslat esetében történt előrelépés a Versenyképességi program publikálása óta. A járvány gazdasági hatásainak kezelése érdekében az MNB 2020 szeptemberében újabb [50 javaslatot](#) tett közzé, amelyek közül több érintette az oktatási rendszert. Az MNB által korábban megfogalmazott javaslatok irányai összhangban vannak a EEAG-tanulmányban szorgalmazott fejlesztési irányokkal.

Az MNB oktatáspolitikai javaslatai rövid, illetve közép és hosszú távon is segíthetik az oktatási rendszer eredményességének növelését. Érdemes lenne növelni az iskolákban dolgozó kiegészítő személyzet (például: pedagógiai asszisztensek) létszámát, akik tudnak segíteni például a beléptetésnél és az ebédeltetésnél. Ez hosszabb távon is jelentős terhet tudna levenni a magyar pedagógusok válláról, illetve lehetőséget teremtene arra, hogy kisebb csoportokban valósuljon meg az oktatás, és így nagyobb figyelem juthasson a gyermekekre a tanórákon és azokon kívül is. Előremutató lenne, ha az iskolák biztosítani tudnának az alacsonyabb jövedelmű családok gyermekei számára olyan okoseszközöket, amelyekkel hozzá tudnának férni a digitális tartalmakhoz. Ez hozzá tudna járulni a társadalom digitális készségeinek növeléséhez is, ami elengedhetetlen a munkaerőpiacon történő sikeres jelenléthez. Érdemes lenne továbbá díjazni a pedagógusok megfeszített munkáját az életpályamodellek bővítésével, illetve biztosítani kellene számukra a szükséges továbbképzéseket annak érdekében, hogy tisztában legyenek az új módszerekkel és a követendő jó gyakorlatokkal, és így egységes színvonalon tudják használni a digitális megoldások adta lehetőségeket.

Rövidtávon is határos intézkedések

- Kormányzati megrendelés hazai gyártású informatikai eszközökre a diákok részére
- Oktatásban dolgozók béremelése

Középtávon határos intézkedések

- Digitális tananyagok fejlesztése
- Tanulási-tanítási módszerek, formák fejlesztése
- Tanítók és a pedagógiai asszisztensek számának növelése
- Az iskolai informatikai eszközpark fejlesztése és karbantartása

Hosszútávon határos intézkedések

- Készségfejlesztésre és gyakorlati tudnivalókra koncentráció alaptanterv kidolgozása
- Kimeneti kritériumok és rugalmasabb tantervek alkalmazása
- Versengő környezet kialakítása a felsőoktatásban

Forrás: MNB Versenyképességi program, A Magyar Nemzeti Bank 50 javaslata a koronavírus járvány gazdasági hatásainak kezelésére

A jelenlegi krízis lehetőséget teremt az oktatási rendszerek fejlesztésére és egyes oktatási elemek újragondolására. Az EEAG-tanulmány amellel érvel, hogy válsághelyzetben célszerűbb az angolszász világban gyakoribb általános készségfejlesztő oktatást preferálni a németajkú országokban elterjedt szakmaspecifikus képzésekkel szemben, mivel a magas szintű általános készségekkel rendelkező munkaerő könnyebben alkalmazkodik a munkaerőpiac komplex és gyorsan változó igényeihez. Az MNB a Versenyképességi programjában a két képzési elv együttes megvalósítását szorgalmazta. A gazdaságnak szüksége van magasan képzett átfogó tudással rendelkező, illetve szakmaspecifikus tudással rendelkező munkavállalókra egyaránt, ugyanakkor mindkét képzési rendszernek nagyon erős készségeket biztosító alapfokú oktatásra kell épülnie. Az alapkészségek elsajátításának az általános iskolában kell megvalósulnia, míg a középfokú oktatás feladata elsősorban nem a készségfejlesztés, hanem a már kialakult erős váz feltöltése a szükséges tudással. Ezt elősegítheti a Nemzeti alaptanterven belül a készségfejlesztés további erősítése, illetve a rugalmasabb tantervek alkalmazásának lehetővé tétele az intézményekben.

A járvány alapjaiban kérdőjelezte meg a felsőoktatás jelenlegi működési modelljét. A távoktatás jelentőségének növekedése gazdaságosabb működést, a magas képzési díjak csökkenését és a kiemelkedő intézmények térbeli koncentrációjának mérséklődését hozhatja magával, míg negatív hatása a szociális kapcsolatok és a networking szerepének csökkenése. Az MNB a Versenyképességi programjában tett javaslataival, illetve a hazai oktatási intézményekkel való együttműködésével már az eddigiekben is törekedett a magyar egyetemek versenyképességi helyzetének javítására. A járvány hatására bekövetkező globális változások lehetővé teszik a hazai egyetemek lemaradásának csökkentését számos területen (például: külföldi szakértők bevonása az oktatásba, az oktatás minőségének felértékelődése a kapcsolatépítéshez képest). Ugyanakkor rövid távon a

járvány hatására csökkenhet a külföldi hallgatók létszáma Magyarországon, ami pénzügyi szempontból és a nemzetközi beágyazottság szempontjából is kellemetlenül érintheti a hazai felsőoktatási intézményeket. Fontos lenne továbbá az egyetemek minőségbiztosításának erősítése, hogy az új kihívásoknak egységesen magas színvonalon feleljenek meg az intézmények.

Érdemes tehát észrevenni a krízis által nyitott új lehetőségeket, hiszen ezek gyors és eredményes megragadása segíthet a hosszú távú céljaink elérésében. Nem szabad hagynunk, hogy a járvány megtörje egy fiatal, tehetséges generáció életútját. Meg kell teremtenünk a lehetőséget arra, hogy minden magyar diák megszerezhesse azokat a készségeket és tudást, ami szükséges számára ahhoz, hogy sikeresen boldoguljon az életben. Becsüljük és óvjuk a tehetségeinket, hiszen ők azok, akik lendületben tudják tartani Magyarországot.

„Szerkesztett formában megjelent az Infostart.hu oldalon 2021. április 28-án”